

Uppföljning av arbetsprocess i Rolfsåns avrinningsområde 2023-01-09

- sammanfattning från 2013 och framåt

Ur stadgarna

§ 1 Ändamål

Lygnerns Vattenråd utgör en sammanslutning mellan olika aktörer som har ett direkt intresse av Lygnern och Rolfsåns avrinningsområde. Ändamålet med Vattenrådet är att aktivt och drivande medverka i planeringsprocesser för att bevara eller uppnå god vattenstatus i Lygnern/Rolfsån och dess avrinningsområde. Arbetet ska omfatta både grundvatten och ytvatten.

§ 2 Uppgifter

Lygnerns Vattenråd ska sträva efter att ha en djup, men samtidigt bred kunskap om avrinningsområdet. Lygnerns Vattenråd ska utgöra en viktig instans i arbetet för en förbättrad vattenkvalitet i Lygnern/Rolfsån baserad på medlemmarnas kompetens och erfarenhet.

För att uppnå ändamålet skall Vattenrådet:

- fortlöpande följa vattnets beskaffenhet och dess förändringar och vattenföring. Kostnaderna för recipientkontrollen skall som tidigare bäras av kommunerna och företag som har en påverkan på vattenkvaliteten och enligt gällande miljölagstiftning.
- skriftligen, minst en gång varje år, lämna medlemmarna en redogörelse för företagna undersökningar och vid behov lämna förslag till vattenvårdande åtgärder.
- medverka aktivt i planeringsprocesser genom att diskutera frågor och medverka till lösningar samt förankra åtgärdsplaner lokalt runt Lygnern/Rolfsån.

Vision

Lygnerns vattenråd

Vår vision är artrikedom och rent vatten i alla sjöar, åar, bäckar och våtmarker som ansluter till Lygnern och Rolfsån.

Lygnerns vattenråd omfattar Viaredssjön, Sörån, Töllsjön, Nordån, Nolån, Storån, Lygnern och Rolfsån med tillhörande bäckar, våtmarker och grundvatten.

Vi säkerställer vår vision genom att:

- Arbeta långsiktigt tillsammans med kommuner och myndigheter.
- Vattenrådet ska vara en inkluderande mötesplats för samverkan.
- Främja sammanhängande vattensystem med fria vandringsvägar och naturliga lekplatser för fisk.

Arbetsområden och delprojekt-genomfört och planerat

Grön text: Genomfört.

Lila text: Pågående

Röd text: Ej påbörjat/under planering

Samordnad recipientkontroll

- Årlig rapportering från kontrollprogrammet
- Analys av miljögifter i gädda från Viaredssjön och Lygnern 2016
- Extra provtagning Nordån 2016

- Extra provtagning Bosgården 2019
- Genomgång av kontrollprogram och ny upphandling 2023
- Förslag: Sjöprovfiske Töllsjön
- Förslag: Provpunkter vid Töllsjön

Artrika vattensystem

Kartläggning

- Mindre näring till Kungsbackafjorden- förslag till våtmarksplaceringar 2013
- Hotfaktorer flodpärlmussla 2018
- Inventering av vandringshinder Fälån Sundtorpsån 2022
- Förstudie biotopvård och vandringshinder i Nolån Nordån 2023
- Musselprojekt: Inventering, värdfiskar, DNA-analys, förvaltningsplan 2022-2025
- Vandringshinder vid vägtrummor i vattensystemet
- Förslag: Lekbäckar för Lygneröring

Biotopvård

- Biotopförbättrande åtgärder Sörån nedströms Flügger 2019
- Biotopförbättrande åtgärder Sörån vid Olsfors 2020
- Biotopförbättrande åtgärder Nolån 2021
- Biotopförbättrande åtgärder Sörån längst uppströms i Olsfors 2023
- Biotopförbättrande åtgärder Kesebols bäck -biflöde vid Nolån 2023
- Samverkan med Kungsbacka kommun för biotopåtgärder vid Hjälmsån 2018-
- Skrivelser: Återställning av Erikstorpsbäcken
- Förslag: Städning av skräp vid vissa vattendrag

Fria vandringsvägar

- Yttranden i NAP-processen 2021-2022
- Åtgärder vid tre vägtrummor 2019
- Förslag: Damm vid Hultafors

Återintroduktion

- Lax och öringflytt 2019-2022

Uppföljning

- Uppföljningar efter laxflytt i Sörån 2020-2022
- Planerat: Samtal med Lst om vilka platser uppföljning bör ske
- Planerat: Samtal med Lst om fiskräknare

Förvaltningsplan

- Möte jan 2023
- Framtagning av ny karta över avrinningsområdet
- Åtgärdsförslag inom Rolfsåns avro 2019
- Framtagande av förvaltningsplan

Vattnet i skolan och vattenpedagogik

- Inventering av pedagogiska vattenmiljöer vid åtta skolor 2013-2016
- Bestämningsblad för vattenlevande småkryp 2013-2016
- Rapport med beskrivning av vattnet i skolan 2017
- Vattenrådet erbjuder hjälp till skolor kring utomhuspedagogik kring vatten.
- Medverkan av Skolbäcken (Sportfiskarna) vid åtgärder i Kesebolsbäcken

- Samarbete med andra vattenråd och lärare för att utveckla koncept och lärarhandledning kring vattenteman.

Ökad delaktighet och information

- Medlemsmöten vid årsmötet, årligen
- Framtagande av PPT-presentation samt flygblad om vattenråd 2022
- Föredrag: Miljödag i Bollebygd, Rävlanda trädgård 2020-2022
- Möte om förvaltningsplan jan 2023
- Miljöpris 2019-
- Hemsida, pågående
- Nyhetsbrev, återkommande
- Informationsskyltar vid Nolån och Sörån 2022
- Artikel Länsstyrelsen 2022
- Artiklar i BT och Annonsmarknan 2019-2021
- Vattendragsvandring för markägare och medlemmar vid åtgärdade sträckor i Nolån
- Planerat: Allmänhetens deltagande vid åtgärder i Sörån
- Planerat: Besök hos kommunpolitiker för att diskutera vårt vattensystem

Nedanstående är från tidigare:

Aktivitetslista från arbetsmöte i styrelsen 2021

Grön text kommer från verksamhetsplanen för 2021.

Röd text kommer från diskussion vid medlemsmöte den 21 september 2021 kring frågan "Vad tycker ni är viktigt?"

Projekt som vattenrådet kan söka pengar för i samarbete med andra aktörer

Biotopvård och vandringshinder – återetablering av fisk och musslor

- Biotopåtgärder och vandringshinder i Nordån, Prio 1
- Henå – kvillområde och uppströms, Henå såg. Biotopåtgärder och vandringshinder
- Biotopåtgärder Nolån Norra Almedalsvägen från bron och uppåt + eventuellt vid Skolan
- Biotopåtgärder i Sörån ovan reningsverket
- Biotopåtgärder i Gärån i den rätade sträckan i samarbete med skolklasser vid Naturbruksgymnasiet

Våtmarker som håller vatten och minskar koldioxidutsläpp

- Inventering av våtmarker i skogsmark lämpliga för återvätning (för vattenhållande förmåga och minskat utsläpp av koldioxid)

Ökad kunskap om fisk och musslor

- Värdfiskundersökning för att se om ungar av lax och/eller öring är värd. (Även DNA-test av FPM för att se om delpopulationer i systemet skiljer sig åt)
- Inventering av musslor i djuphålor för att få bättre bild av förekomsten

Projekt som vattenrådet kan bevaka och driva på

- Jobba hårdare med att få till bättre/nyare omlöp, rensningsgaller osv hos kraftverken för att fisken skall kunna komma uppströms samt att fisk som är på väg ner i systemet inte skall bli turbinmat. Bosgården, Apenäls och Forsa kraftverk är särskilt viktiga. Vattenrådet informerar sig aktivt via främst länsstyrelsen om hur NAP-arbetet planeras och ska genomföras i avrinningsområdet samt bidrar aktivt med kunskaper och samverkan i processen. Yttrande

över kunskapsunderlaget som länsstyrelsen ställer samman lämnas. Följ NAPen och svara på remisser. Be om mer information om Bosgården, Apelnäs och Forsa.

- Dammen i Sundtorspån som utgör definitivt hinder. Följ NAPen och svara på remisser.
- Få bort trösklarna vid bron vid Gåsevadhalm – Skriva till Trafikverket
- Biotopvård vid Hjälms. Samverkan med Kungsbacka kommun för att få till stånd biotopåtgärder vid Hjälms. Följ upp Kungsbacka kommuns pågående arbete.
- Få fram resurser för fiskräknare. Det är via räknare som vi får ett kvitto på om insatserna fungerar eller inte. Vad är kostnaden att hyra eller köpa? (Påtryckning på Ist). Text från gruppdiskussion vid årsmötet: Just nu fungerar inte räkningen av fisk med kameror vid Ålgårda. Det innebär att vi inte vet hur utvecklingen ser ut. Vattenrådet bör ta upp detta som en fråga att driva.
- Uppföljning efter gjorda biotopåtgärder och laxflytt under 2020. Elfiske sker i Sörån för att följa upp tidigare åtgärder.

Minskad näringsförlust

- Minska näringstransporter från Rolfsåkers kanal. Våtmark nära utloppet vid Rolfsåkers kanal. (skyddszoner?) Kontakt med Greppa näringen

Information

- Att göra vattendrag tillgängliga + informationsskyltar + att vattenrådet syns

Samverkan med kommuner

- Få till en eller flera träffar med politiker där man diskuterar "vårt vattensystem" samt kommunernas roll eller möjligheter i det som händer. Om politikerna får sola sig lite och vara delaktiga i media så kan det kanske komma lite bidrag mm därifrån
- Powerpoint som presenterar vattenrådet.
- Trädplantering längs vattendrag. Aktuellt i Kungsbacka? Redan upptagen i Kungsbacka
- Stadsnära åtgärder längs vattendrag
- Vattnet i skolan: (Text från gruppdiskussion vid årsmöte.) Viktigt att arbeta vidare med. Skolan vid Bollebygd ligger bra till nära vattnet och skulle kunna utveckla sitt arbete med vatten. Representanter från Bollebygd vill ta detta vidare som en fråga för kommunen. Fler vattenråd och skolor håller på att utveckla pedagogiskt arbete kring vatten. Vore bra att samarbeta för att utveckla koncept som man kan erbjuda lärare och som även kopplar till skolans mål. Finns det fler som skulle kunna hjälpa till med arbetet med skolor i vattenrådet?

Löpande arbete

Återetablering av lax och öring

- Lars-Brunos och SSG:s fortsätta arbete med att skynda på återetablering av lax och öring långt upp i vattensystemen. Flytt av lax från Rolfsån i samverkan med Sällskapet Sportfiskarna i Göteborg. Det ger även det mediautrymme. Utvärdering av SSG efter 2022.
- Fem nya elfiskestationer har gjorts av SSG i Rolfsån. Laxungar finns hela vägen på platser som är strömmande och grundare. Utförs av SSG

Information

- Uppsättning av skyltar, vägen mot Upptrost i Olsfors, vid P-plats Flügger (Hulta damm)
- Powerpoint som presenterar vattenrådet.
- Hemsidan <https://lygnernsvattenrad.se> uppdateras kontinuerligt.
- Informationsbrev till medlemmar om vad som är på gång i vattenrådet skickas ut under året.
- Inbjudan om seminarier och kurser som rör vattenfrågor vidarebefordras till medlemmarna.

Remisser

- Hålla fast vid att VR är en remissinstans hos kommuner mm med de delar där vatten och omgivningen till vatten är en relevant parameter. Vattenrådet fungerar som remissinstans för vattenfrågor som rör avrinningsområdet. Ett mål är att vattenrådet ska vara en självklar remissinstans i frågor som rör vatten. I november 2020 lämnar Vattenmyndigheterna ut nya förslag till miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan som vattenrådet ska lämna synpunkter på före 30 april 2021.

Skolan

- Skolprojekt med Strömma naturbrukscentrum. Dels kring biotopförbättrande åtgärder och dels kring mätning av kväve- och fosforretention i täckdikningssystemet som mynnar i Gårån.
- Vattnet i skolan. Det är riktigt viktigt att man redan som liten får lära sig om naturen och inte minst vattnet som är livsviktigt för allt liv. Frågan är om detta kan utvecklas ytterligare. Kanske det kan sökas bidrag för att Vattenrådet tar fram utbildningsplaner i samråd med skolan och att VR köper in själva utbildningstjänsten? Det bör också ge fortsatt mediautrymme. Vattenrådet erbjuder hjälp till skolor kring utomhuspedagogik kring vatten. Det finns även behov att ta fram lärarhandledning som kopplar till skolans mål.
- Mer samarbete med naturbruksgymnasier. Det finns fler naturbruksgymnasier som Rial. Samarbete skall kunna utvecklas och där man kan få gjort olika saker utan större kostnad.

Inkludering av medlemmar

- Kan man delta och hjälpa till vid framtida biotopåtgärder? Styrelsen var i år inbjuden att titta på och hjälpa till vid biotopåtgärdena i Nolån. Om vi fortsätter med åtgärder nästa år skulle man kunna gå ut med en intresseanmälan hos medlemmar att få komma ut och titta eller kanske hjälpa till om det fungerar.

Seminarier

- Brunifiering av vattnet, vad är orsaken till det? Brunifieringen minskar siktdjup och ljuset tränger inte ner till växter i vattnet. Brunifieringen beror på ökat läckage av humusämnen främst från granskogar och myrmark. Inte helt klarlagt vad orsakerna är men beror troligen på flera saker: Skogsstyrelsen har nu fått pengar att söka för återvätning av torvmarker, främst för att minska och bromsa utsläpp av koldioxid till atmosfären från utdikade torvmarker. Vi kan ordna seminarier med föredrag där vi kan få lära oss mer.
- Mer kunskap om vattenkemi. Retention av fosfor och kväve. Hur fungerar det egentligen? Man skulle kunna ha föredrag om vattenkemin och hur det fungerar.

Vattendragsvandringar

- Detta efterfrågas och planeras att göras längs Nolån där de senaste åtgärdena gjorts. Detta kan gå ut till alla medlemmar så att man får anmäla sig för att delta.
- Vattendragsvandring för medlemmar, politiker och tjänstepersoner planeras.

Bussrundtur i avrinningsområdet

- Vi har tidigare ordnat några sådana för att visa vattenmiljöer. Detta kan bli särskilt viktigt vid den nya mandatperioden då det kan komma in nya politiker i vattenrådet.

Samordnande roll för fiskevårdsområdesföreningar och förvaltningsplan

- Samordnande arbete för samarbete med och mellan fiskevårdsområdesföreningarna och förvaltningsplaner.

Miljöpris

- Miljöpris delas ut till en verksamhet eller person som särskilt uppmärksammat vattnets betydelse eller gjort värdefulla åtgärder.

Recipientkontrollen 2021

- Recipientkontrollen sköts av Synlab och Medins under året.